

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 grudnia 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. na podstawie art. 83 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że P. W. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy, a łączne zadłużenie za okres od lipca do sierpnia 2021 r., wraz z należnymi odsetkami naliczonymi na dzień wydania decyzji, wynosi łącznie 29 669,08 zł. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jednocześnie wskazał, że odpowiedzialność za zadłużenie obejmuje majątek odrębny płatnika składek P. W. oraz majątek wspólny płatnika składek P. W. i jego współmałżonka V. W.. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaznaczył, że pomiędzy płatnikiem składek P. W., a jego małżonkiem V. W. w okresie od lipca do sierpnia 2021 r. istniała wspólność majątkowa małżeńska. W związku z tym odpowiedzialność za zobowiązania płatnika składek z tytułu nieopłaconych składek ponosi z majątku wspólnego również małżonek płatnika składek.

/decyzja w aktach ZUS/

W dniu 10 stycznia 2022 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie V. W. oraz P. W. od ww. decyzji. W treści odwołania skarżący podnieśli, że w dniu 13 marca 2009 r. zawarli umowę majątkową małżeńską, na podstawie której wyłączyli z dniem 13 marca 2009 r. ustawową wspólność majątkową małżeńską. Co istotne, w późniejszym okresie nie zawierali innych umów, które zmieniałyby istniejący między nimi ustrój. Skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że odpowiedzialność za zadłużenie obejmuje jedynie majątek odrębny płatnika składek P. W. oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżących kosztów procesu według norm przepisanych.

/odwołanie k.3 – 6/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. */odpowiedź na odwołanie k.8 – 9/*

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca P. W. i wnioskodawczyni V. W. zawarli związek małżeński w dniu 26 stycznia 1985 r.

/okoliczność bezsporna/

Wnioskodawca prowadzi własną pozarolniczą działalność gospodarczą i z tego tytułu zgłosił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako płatnik składek.

/okoliczność bezsporna/

P. W. w okresie od lipca do sierpnia 2021 r. nie opłacił należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy, a łączne zadłużenie płatnika składek za ten okres, wraz z należnymi odsetkami naliczonymi na dzień wydania decyzji, wynosi łącznie 29 669,08 zł.

/okoliczności bezsporne/

Początkowo między małżonkami W. istniał ustrój wspólności ustawowej małżeńskiej. Jednakże w dniu 13 marca 2009 r. zawarli oni, w formie aktu notarialnego, umowę majątkową małżeńską (intercyzę), na mocy której wyłączyli, począwszy od 13 marca 2009 r., ustawową wspólność majątkową małżeńską. Od dnia 13 marca 2009 r. do dnia wydawania orzeczenia w sprawie małżonków W. obowiązuje ustrój rozdzielności majątkowej. Wskazany powyżej małżeński ustrój odrębności majątkowej w żadnym momencie nie został zniesiony.

/akt notarialny k.6 – 6 odwrot, okoliczności bezsporne/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o dokumenty zawarte w załączonych do akt sprawy aktach ZUS, które to dowody nie zostały skutecznie zakwestionowane przez organ rentowy. Zebrane dokumenty nie nasuwają wątpliwości i pozwalają tym samym na wydanie rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 5 i art. 12 ust. 1 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2021 roku, poz.423) osoby fizyczne prowadzące pozarolniczą działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz osoby z nimi współpracujące podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu.

Stosowanie zaś do treści art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Według art. 32 cytowanej ustawy do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

W świetle znajdującego odpowiednie zastosowanie na mocy art. 31 i 32 u.s.u.s. przepisu art. 26 u.o.p. podatnik odpowiada całym swoim majątkiem za wynikające ze zobowiązań podatkowych podatki.

W myśl art. 29 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tekst jednolity Dz. U z 2021 r., poz. 1540) w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność za zobowiązania powstałe w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej obejmuje majątek odrębny dłużnika oraz majątek wspólny płatnika i jego małżonka.

W art. 29 u.o.p. stosowanego odpowiednio mowa zatem o odpowiedzialności płatnika składek. W art. 26 powołanej ustawy wskazano, że płatnik odpowiada całym swoim majątkiem, zaś w art. 29 doprecyzowano, że odpowiedzialność ta obejmuje majątek odrębny płatnika oraz majątek wspólny płatnika i jego małżonka.

W przypadku osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność, o której mowa w art. 26 [Podatnik odpowiada całym swoim majątkiem za wynikające ze zobowiązań podatkowych podatki] obejmuje majątek odrębny podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka.

§ 2. Skutki prawne ograniczenia, zniesienia, wyłączenia lub ustania wspólności majątkowej nie odnoszą się do zobowiązań podatkowych powstałych przed dniem:

- 1) zawarcia umowy o ograniczeniu lub wyłączeniu ustawowej wspólności majątkowej;
- 2) zniesienia wspólności majątkowej prawomocnym orzeczeniem sądu;
- 3) ustania wspólności majątkowej w przypadku ubezwłasnowolnienia małżonka;
- 4) uprawomocnienia się orzeczenia sądu o separacji”.

Panująca rozdzielnosc majątkowa powoduje to, że zarówno przychody, jak i zaciągnięte po tej dacie zobowiązania nie dotyczą współmałżonka. Od tej daty istnieją dwie odrębne od siebie masy majątkowe – majątki odrębne każdego z małżonków.

Zgodnie z art. 29 § 2 pkt 1 Ordynacji „odpowiedzialność małżonka niebędącego płatnikiem składek za zaległości składkowe drugiej osoby w związku małżeńskim jest ograniczona”. Skutki prawne zniesienia wspólności majątkowej, a więc ustanowienia rozdzielnosci majątkowej nie odnoszą się do zobowiązań składkowych powstałych przed zawarciem umowy, co oznacza, że współmałżonek nie odpowiada za zobowiązania składkowe powstałe po dniu zawarcia takiej umowy (tak uznał w wyroku z dnia 20 lipca 2015 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi, sygn. akt III AUa 1332/14).

Z inną sytuacją mamy bowiem do czynienia, gdy między małżonkami istnieje ustrój wspólności ustawowej. Zgodnie z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w P. z dnia 24 stycznia 2018 r., I SA/Po 1083/17: „Współmałżonek odpowiadający za zaległość podatkową małżonka będącego podatnikiem nie jest zobowiązany jako podatnik i nie odpowiada za zobowiązanie podatkowe. Jego zobowiązanie wynika z długu małżonka-podatnika i ograniczone jest do odpowiedzialności z majątku wspólnego. Małżonka jest zobowiązana z majątku wspólnego z tytułu zobowiązania podatkowego współmałżonka, co wprost wynika z art. 29 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 201 ze zm.) i jeżeli egzekucja ma być prowadzona z ich majątku wspólnego, tytuł wykonawczy powinien być wystawiony na oboje małżonków. W tym stanie rzeczy, wobec zgłoszenia zarzutu dotyczącego zajęcia rachunku bankowego, nieskierowanie tytułu wykonawczego do małżonki skarżącego w sposób rażąco narusza art. 27 § 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1201 ze zm.) i w żaden sposób nie można uznać za wypełnienie tego obowiązku zakreślenie w tytule wykonawczym odnośników dotyczących jej małżonka, bowiem nie wypełnia to dyspozycji art. 27c teże ustawy”.

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 czerwca 2015 r., sygn. akt III AUa 36/15, sąd uznał:

„Wszelkie modyfikacje ustroju majątkowego małżonków są skuteczne w stosunku do zobowiązań podatkowych powstałych po dokonanej modyfikacji ustroju majątkowego. A zatem ograniczenie, zniesienie, wyłączenie lub ustanie wspólności majątkowej nie będzie się odnosiło do zobowiązań podatkowych powstałych przed datą zawarcia umowy o ograniczeniu lub wyłączeniu ustawowej wspólności majątkowej, zniesienia wspólności majątkowej prawomocnym orzeczeniem sądu, ustania wspólności majątkowej w razie ubezwłasnowolnienia małżonka względnie uprawomocnienia się orzeczenia sądu o separacji małżonków”.

W wyroku z dnia 6 listopada 2012 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. akt III AUa 895/12 stwierdził:

„Art. 29 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.) jest przepisem szczególnym. Wynika z niego, że w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe obejmuje odrębny majątek podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka, przy czym skutki prawne ograniczenia, zniesienia lub ustania wspólności majątkowej nie odnoszą się do zobowiązań powstałych przed dniem zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej umownie lub sądownie. Nie istnieje możliwość uwolnienia się skutecznie od odpowiedzialności za zobowiązania wynikające z powołanego art. 29 ustawy przez zawiadomienie wierzyciela o zawartej umowie majątkowej małżeńskiej, albowiem reguluje on odpowiedzialność małżonka do dnia ograniczenia, zniesienia, wyłączenia lub ustania wspólności majątkowej. Zniesienie wspólności małżeńskiej skutkuje wyłączeniem zastosowania art. 29 § 1 ustawy, natomiast w stosunku do zaległości podatkowych powstałych po tej dacie małżonek taki może jednak odpowiadać jako osoba trzecia na zasadach wynikających z art. 111 ustawy”.

Zgodnie z art. 111 Ordynacji oraz powołując się na wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G. z dnia 26 maja 2010 r., sygn. akt I SA/Go 186/10:

„1. Przeniesienie na członka rodziny podatnika odpowiedzialności na podstawie art. 111 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.) wymaga łącznego spełnienia wszystkich wskazanych w nim przesłanek. Niewykazanie przez organ podatkowy chociażby jednej z nich, uniemożliwia obciążenie odpowiedzialnością osoby trzeciej.

2. Przesłankami przedmiotowymi odpowiedzialności członka rodziny podatnika jest stałe współdziałanie, pozostające w związku przyczynowym i czasowym, współkierowanie z podatnikiem w wykonywaniu przez niego działalności gospodarczej, co oznacza, że nie może to być pomoc okazjonalna lub dorywcza. Nie może być także objęta zinstytucjonalizowanymi formami prawnymi, takimi jak: umowa o pracę, o dzieło, umowa zlecenie”.

Tak więc, jak wskazał w wyroku z dnia 28 czerwca 2016 r. Sąd Najwyższy – Izba Pracy, (...) i Spraw Publicznych, sygn. akt II UK 364/16: „ w przypadku zobowiązań składkowych skutkiem prawnym umowy ustanawiającej rozdzielność majątkową jest wyłączenie odpowiedzialności współmałżonka za zobowiązania składkowe małżonka (płatnika) powstałe po dniu zawarcia tej umowy przy równoczesnym braku spełnienia przesłanek z art. 111 § 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 749). Należy to tak rozumieć, że jeżeli małżonek nie współdziałał w wykonywaniu działalności gospodarczej po dacie ustanowienia rozdzielności majątkowej, nie może odpowiadać za długi podatnika. Współmałżonek będzie odpowiadał za zobowiązania podatnika jeżeli w dacie zawarcia umowy o rozdzielność majątkową bądź jej ustanowienia przez sąd zobowiązania podatkowe istniały. W takim wypadku ustrój rozdzielności majątkowej nie uchroni przez prowadzeniem egzekucji z majątku wspólnego małżonków, ale tylko dotyczącej już istniejących zobowiązań”. Z materiału dowodowego zebranego w sprawie nie wynika aby małżonek dłużnika współpracował z nim przy prowadzeniu działalności gospodarczej dłużnika.

W tym miejscu wskazać należy, że udziały w majątku objętym wcześniej wspólnością majątkową małżeńską powstają w momencie ustania tej wspólności, w tym poprzez ustanowienie przez sąd rozdzielności majątkowej, a wielkość tych udziałów jest równa. Jest tak, niezależnie od tego, w jakim stopniu każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 1996 r., II CKU 10/96). Wprawdzie do czasu podziału majątku wspólnego, każdemu z małżonków przysługuje uprawnienie do zgłoszenia żądania ustalenia nierównych udziałów w tym majątku (art. 43 § 2 K.r.o.), jednak skutek w postaci ustalenia, że udziały małżonków nie są równe, wymaga konstytucyjnego orzeczenia sądu. Do chwili jego uprawomocnienia się należy przyjmować, że oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Stanowisko tego rodzaju znajduje oparcie w poglądzie Sądu Najwyższego, prezentowanym w uchwale z dnia 17 kwietnia 2015 roku, III CZP 9/15 (Lex 1665896).

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że P. W. jako płatnik w okresie od lipca do sierpnia 2021 r. nie opłacił należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy, a łączne zadłużenie za ten okres, wraz z należnymi odsetkami naliczonymi na dzień wydania decyzji, wynosi łącznie 29 669,08 zł. Powyższego nie kwestionowali odwołujący. Kwestia sporna dotyczy możliwości zabezpieczenia wierzytelności z majątku wspólnego małżonków – odwołujących.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie wykazało, że stosownie do powyższych przepisów, zabezpieczenie wierzytelności na majątku wspólnym płatnika składek P. W. i jego współmałżonka V. W. może dotyczyć należności powstałych jedynie do dnia 13 marca 2009 r. tj. do dnia ustanowienia rozdzielności majątkowej małżeńskiej, co tym samym wyklucza odpowiedzialność V. W. za długi płatnika powstałe w okresie od lipca do sierpnia 2021 r. s. skoro małżonka dłużnika w chwili powstania zadłużenia była od 12 lat w ustroju majątkowej rozdzielności małżeńskiej. Oczywistym jest, że nie może ona (jak i dłużnik) ponosić odpowiedzialności za długi z majątku dorobkowego skoro w chwili powstania długu jak i w chwili wydawania zaskarżonej decyzji taka prawna więź nie łączyła małżonków. Stąd też nie może zostać uznana za poprawną decyzja która odnosi się do nieistniejącego stanu prawnego. W konsekwencji wyłączenie małżonki dłużnika która stała się stroną zaskarżonej decyzji z odpowiedzialności za długi małżonka powstałe po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej jest zasadne, co powoduje, że małżonek zobowiązany jest do odpowiedzialności ze swojego majątku. Bowiem po ustaniu wspólności

małżeńskiej do dotychczasowych majątków odrębnych małżonków dochodzą udziały w dotychczasowym majątku dorobkowym który przekształcił się we współwłasność w częściach równych. (art. 51 k.r.o. i art. 51¹ k.r.o)

Odnośnie zaś podnoszonych przez organ rentowy okoliczności dotyczących tego, z jakiego majątku ma nastąpić zaspokojenie należności składkowych wnioskodawcy, to zaznaczyć trzeba, że w niniejszej sprawie faktycznie kwota, do której małżonek P. W. ponosi odpowiedzialność, z uwagi na zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej, ograniczona jest do wysokości jego majątku odrębnego, w skład którego wchodzi dotychczasowy majątek odrębny i udział we współwłasności dotychczasowego dorobku małżeńskiego..

W toku postępowania sądowego w sprawie z odwołania od decyzji ZUS w przedmiocie odpowiedzialność za zaległości z tytułu składek małżonka, Sąd nie musi ustalać, czy i jaki majątek małżonków istnieje (istniał), czy został on podzielony, wreszcie (w przypadku istnienia majątku wspólnego) jaka jest wysokość udziału, jaki małżonek uzyskał w majątku wspólnym. Badanie takie nastąpi dopiero w postępowaniu egzekucyjnym. Przepis art. 319 k.p.c. zwalnia sąd od badania i oznaczenia w wyroku masy majątkowej, z której odpowiada dłużnik (por. KPC komentarz pod red. Z. Resicha i W. Siedleckiego, W-wa 1976 str. 502 oraz orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 9 września 1976 roku, IV PR 135/76, OSN 1977, Nr 4, poz. 80). W związku z tym przepis art. 319 k.p.c. stanowi, że jeżeli pozwany ponosi odpowiedzialność z określonych przedmiotów majątkowych, albo do wysokości ich wartości, Sąd może, nie wymieniając tych przedmiotów, ani ich wartości, uwzględnić powództwo, zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności. (por. wyrok SN z dnia 22 października 1977 r. w sprawie II CR 335/77, opubl. LEX nr 7959)

W tym stanie rzeczy w ocenie Sądu Okręgowego nie ma prawnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczność, że na mocy małżeńskiej umowy majątkowej z dnia 13 marca 2009 r. małżonkowie W. wyłączyli ustrój wspólności ustawowej małżeńskiej. Ustalenie bowiem, czy istnieje majątek pozwalający na zaspokojenie przypadającej od dłużnika należności, należy do postępowania egzekucyjnego. Wierzyciel może żądać dokonania stosowanych korekt w księgach wieczystych nieruchomości które mają podlegać zajęciu czy egzekucji. Żądanie to będzie ograniczone do majątku odrębnego dłużnika w skład którego wchodzi też udziały w opisanych w pismach organu emerytalnego nieruchomościach nabytych w czasie trwania wspólności małżeńskiej. Gdyby Sąd oddalił odwołanie, zgodnie z żądaniem wnioskodawcy to musiałby zaakceptować decyzję opartą nie nieistniejącym stanie prawnym, że w chwili powstania zadłużenia istniała między małżonkami ustawowa wspólność majątkowa małżeńska.

Dodać należy, że Sąd musiał dostosować sentencję wyroku do sentencji zawartej w zaskarżonej decyzji mając na uwadze, że żona P. W. stała się też stroną postępowania co zostało uwidocznione w decyzji i która także zaskarżyła decyzję w zakresie swojego wyłączenia z odpowiedzialności. Wprawdzie dłużnikiem podstawowym jest P. W. to jednak z treści decyzji wynika, że odpowiedzialność ponosi też jego małżonka ograniczoną do majątku dorobkowego małżonków. Dlatego Sąd pozostawił w zaskarżonej decyzji odpowiedzialność ubezpieczonego P. W. jako dłużnika za dług wynikający z nieopłaconych składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, natomiast ustalenie, czy istnieje majątek pozwalający na zaspokojenie przypadającej od dłużnika należności, należy do postępowania egzekucyjnego, a wnioskodawczyni – współmałżonka V. W. miała prawo do powołania się w jego toku na ograniczenie odpowiedzialności w związku z zawartą umową majątkową małżeńską.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak sentencji wyroku.

Sędzia

Z: odpis uzasadnienia doręczyć pełnomocnikowi ZUS z aktami ZUS.

Sędzia.